

POWHAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOW

2. číslo

Budyšin, februar 1963

Lětnik 13

Hrono

na měsac mały róžk 1963

„Nichtón njeznaje Wótca, chiba Syn a komuž jo chce Syn zjewić.“

Mat. 11, 27

Njeje w tutym słowje z erta našeho Zbožnika cyle jasnje wuprajene, kak k tomu přińdže, zo někotry njemóže abo nochce do Boha Wótca wěrić? Jemu njeje to zjewjene přez Syna! Bóh je njeznata móc a wulkosć. Bóh je cyle hinaši, hač móžeja sej to čłowjekojo hdy wumyslić a předstajić. Haj, Biblija sama wo tym rěči, zo Bóh bydli w swětle, hdžež nichtón přistupić njemóže. Syn pak na stronu Wótca słuša, je wot njeho wušoł a je jenički, kiž Boha woprawdže znaje. A jenož přez njeho přistup k Wótcej namakamy. Jezus Chrystus je tón jedyn puć, po kotrymž je Bóh sam k nam čłowjekam přišoł a po kotrymž jenož móžemy k njemu přińć. W hodownym kěrlušu je to tak wuprajene:

„Wohladajće,

Bóh Knjez k nam hrěšnikam dže, wotkrywši njebjesow krywy!“

Kak spodziwnje a wopak je sebi někotry Boha předstajil! Wón jeho njeznaje, a přez Syna njeje jeho zeznał. Na přikład praješe něchtón: Zo žaneho Boha njeje, móžemy z tym dopokazać, zo maja cyrkwe džensa tež kaž druhe chěže blyskowody! Cyrkwe pak rěkaju tež „Bože domy“. Žadyn chěžkar pak, žadyn wobsydnik zemskeje chěže pak normalnje swoju chěžu njezapali. Kak móže Bóh swój dom zapalić abo jemu dać so zapalić? To su spodziwne a wopačne mysle wo Boze, cyle po čłowjeskim přikładze. Bóh pak njeje přirunać čłowjeskemu chěžnikkej, wón je cyle hinaši a na majestostne wašnje skutkuje a wustupuje. Wón je dał doś cyrkwjam so zapalić a wotpalić, tež w našej Łužicy, a ma nam z tym něšto prajić.

Štóz pak je tajke spodziwne „dopokazy“ wunamakał, z tym pokazuje, zo wón ničo wo Boze njewě. Ně, tak je a tak wostanje, jenož Syn móže nam Wótca na prawe wašnje pokazać a zjewić. A nichtón njemóže so wurěć z tym, zo wón praji: Zo ja nje-wěrju, njeje moja wina, dokelž Chrystus njeje mi jeho pokazał a zjewil! Ně, tak je, wón njeje sej dał jeho wot Syna pokazać. Štóz je někak pod Bože słowo přišoł, přez křesćanske wukublanje doma a w cyrkwjach, štóz je druhdy kemši šoł abo dyrbjese na křesćanske připowědanje slyšeć při chowanjach abo wěrowanjach, je Chrystusa zeznał a přez njeho tež Wótca, — abo wón njeje chcył, je so temu zamknul, je to wědomje wotpokazał. Potom je to jeho wěc, a my njemóžemy pom-

Kubłanski dzeń 1963

Kruteje zymy dla dyrbjachmy kubłanski dzeń wotstorčić

na 1. jutrownika 1963, w 9.00 hodź.

w Budyšinje, na Hornčerskej hasy (we wosadnym domje)

Tema: Wěra přińdže přez předowanje

Kemše: br. farar Albert-Malešanski

1. přednošk: Předowanje džensa a něhdy, pola nas a w druhich cyrkwjach. Sup. Graefe-Wojerowski

2. přednošk: Předowanje w našich wosadach džensa. Serbski sup. Wirth-Njeswačidlski

Lubi Serbja, přińdźće tež lětsa zaso w bohatej ličbje.

Z Wami so wjeseli na tutón dzeń

farar L a z a r - Bukečanski
předsyda Serbskeho cyrkwinskeho dnja

Ochranowske schadžowanje

Tež Ochranowske schadžowanje dyrbjachmy wo měsac wotstorčić. Budźemy nětko w Ochranowje 4. hač do 7. měrca 1963.

Někotre přizjewjenja móžemy hišće přijimać. Wobroćće so na swojeho wosadneho fararja abo napišće Serbskej superintendurje w Njeswačidle.

Wěrnosć

Wěrnosć móžeš dolhi čas zamjelceć. Město wěrnosće móžeš lžě roznosyć, ale to njeby derje bylo.

Hdyž je naš Zbožnik swojich wučobnikow napominał: Budźće mudri kaž hady (Mat. 10,16), je z tym chcył prajić, zo je najwjetša mudrosć, stajnje a wšudžom wěrnosć rěć. To njerěka, zo dyrbimy wšitko zjawnje wuprajić, štož je wěrne. Wobchowaj tak wšelke wěcy změrom sam za sebje. Kóžda wěrnosć njeje hódna, zo so dale roznošuje. Tak mjelč wo hrěchach swogeho blišeho. Njech je wšitko wěrne, štož móhl wo nim rěć, ale je-li móžno, mjelč wo tym. Wopaki swědčić je wučinjny hrěch po 8. kazni. Ale tež njetrjebawše swědćenje móže hrěch być, byrnjež je wěrne. Budź křesćan a pojimaj swój jazyk.

Wón móže tež ze slódkej, mjehkej a wěrnej rěču wjele njezboža načinić.

My pak smy tež wotročcy wěrnosće.

Předstaj sej: Na dróze steji wbohi čłowjek ze swojim motorskim. Wone nihdy na nihdy njecha. Ty přińdžeš nimo njeho a so dohladaš, zo motorske docyła hić njemóže, dokelž je so wažny kabel pušćil. Samo wot so so rozumi, zo jemu winu jeho njetrjebawšeje prócy pokazaš. A hdyž je to runje twój njeprěcel, kotryž so tam ze swojim skóncowanym motorskim dračuje a ty jemu z lutej zasaklosću njeprajiš, čehož sy so dohladał, tebje budže dny dotho swědomje hrjebać a sej kruće slubiš, zo so ženje wjace tak šamale njezadžeržiš. W tajkim padže je wěrnosć za tebje nadawk. Ty dyrbiš ju wbohemu zadwělowanemu prajić.

My wěrmy, zo je Chrystus zawěrnje naš Zbožnik. Štóz je to spóznał, njemóže wjace bjezdžak nimo swogeho blišeho chodzić, ale wón dyrbi tamnemu zbožnu wěrnosć prajić, zo by tež wón Jeho spóznał.

hač! My pak so wjeselimo, zo mamy w Chrystusu našeho Knjeza a žiweho Zbožnika a přez njeho přistup k Wótcej, tu na zemi a jónu horjeka při nim we wěrnosći. La.

W.

Dušowpastyr Salomo

Jezusowe wobličo

Ze wšeho spočatka křesćanskeje wěry su so wulcy wuměłcy, molerjo a rězbarjo prócowali, Jezusowe wobličo stworić. Kóždy z nich měnješe, zo ma prawje. Za někotrych běše Jezus tón dobyćerski rjek bjez wšeje bolosće a bjez čerpenja. Za druhich bě wón muž bolosćow, kiž je so zwiweł pod čezu kříža. Na druhich wobrazach widźimy jeho jako kruteho sudnika nad swětom, jako njeby pola Boha ženje smilnosće bylo. A zaso druge wobrazy předstajeja jeho nam jako „rjaneho Chrystusa“, kiž je něhdy w Jeruzalemskim tempju jebakow z krúdom wuhnal. Najsprawniši a najwěrnjši wobraz Knjeza Chrystusa podawa nam jeniče swj. Pismo. Po nim chcemy so zložować.

Móžemy so modlić?

Něhdy jěchaše Bjarnat z Clairvaux (wón je mnichowstwo wobnowił a 1153 wumrěł) po kraju. Při tym zetka bura. A wón burej skoržeše, kak čezko tola je, so prawje a nutnje modlić. Bur jemu hordy zapřečiwi, zo nima z tym žane čezu, zo je jeho wutrobu kruta a čista, hdyž so modli. A swj. Bjarnat rjekny burej: „Dzi trochu z boka a wuspěwaj z prawej nutrosću Wótčenaš; hdyž to dokonješ, chcu či swójeho konja darić.“ A bur so wjesele wotsali a měnješe, zo je hižom konja dobył. Poča so modlić — a wosrjedź nutrneho modlenja dyrbbeše pak na to myslić, hač tež te sedlo k tomu njetrjeja. Tuž stany a wuzna swj. Bjarnatej wšitko. Wot nětka njeje wjace tak sebjewědomy byl a so hordził, zo ma wostajnu wutrobu.

Dwě swěće na woltarju

Ty doma swěću zaswěčiš, hdyž so počnje čmičkać. Sy pak sej hižom raz rozpominal, čehodla so na swětłym dnju na woltarju twojeje cyrkwy dwě swěće swěćitej? Tutej swěće chcetej či něšto prajić. Ta jedna će dopomina na muža na křížu a či přiwola: „Ja sym swětło swěta.“ Chrystusowa smjerc začeri wšu čmu hrěcha a smjerće. Tamna swěčka napomina wosadu: „Wy sće swětło swěta.“ My směmy a dyrbbimy jeho swětło daće dawac. Swěće na woltarju so swěćitej a so skónčnje wuswěćitej. A naš Knjez? Njeje tež jeho žiwjenje so takle woprujo wuswěćilo? A tež my dyrbbimy so w lubosći za swójech bratrow a za swoje sotry woprowac. — Tak je so předowanje w cyrkwi hižom započalo, prjedy hač duchowny na klětku stupi.

džena. Jako Salomo wo tym zhoni, poda so sam na puć, zo by swoju džowku dom přiwjedł. Wón je jara dla toho čerpeł. To je jeho rudžilo. A swojej wosadze je wón zjawnje hrěch swójeho džěsca wuznal. Wona dyrbbeše k njemu na pokutne wuwučowanje chodzić a so njeje při tym lochko měła. Džensa pak so wona z lubosću na jeho krutosć dopomina. Wona je so tež cyrkwinskemu porjadu podčisnyła, a hdyž bě jeje nan wumrěł, wona rjekny: „Mój nan je ze mnu rečal. Ja běch hrěšna a njeběch wědzala, što mam činić. Jeho hnady-połna lubosć je moju zasakłosć přewinyła.“

Duchowny Salomo Luvhengo, kiž je w léce 1951 wumrěł, běše prawy pastyr na wulkim zlotnišču* wokoło Johannesburga, pastyr, kiž pytaše, štož je zhubjene. Wón pochadzeše z Vendalanda; tu wón přeni kroć, bjez toho zo by hižom křćený byl, wjesolu powěsć ewangelij nazhoni. Hdyž běše jemu 24 lét, bu Salomo w Pretoriji, w stolicy džensnišeje Juhoafriskeje republiky, wukřćený a tam wón tež hižom Bože słowo připowědaše. Wón běše mjenz tym šewcowstwo nawuknył a zasydli so w Johannesburgu, dokelž běše tam móžnota džěla lépša. Tež tu wón sprócniwje dobrowólnje pomhaše. Čisce jasnje wón spózna, zo w tak mjenowanych compoundach, hdžež su zlotokoparjo žiwi, wjele džěla na křescánow čaka. (My rozeznamy compoundy a lokacije. W compoundach bydla mužoj jenož, tak dołho kaž na zlotnišču džělaja. A w tak mjenowanych lokacijach bydla čorni ze swójimi swójbami, hdyž chcedža so w tej wokoliny zasydlić.) Borze dósta Salomo nadawk, jenož hišće jako misionar do compoundow chodzić. Jeho bydenje na Andersonowej hasy bu borze kwartér adruha domizna za wjele džělačeri a čornych načolnikow, kiž z cyłej Južnej Afriki do Johannesburga přichadžachu.

Salomo Luvhengo njeje so tehdom něhdže teologisce wukublać dal, docyla nic kuska, tola wón sam wuknješe, wuknješe ze železnej energiju. Kaž zrědka što znajese wón swoju Bibliju, na nju so zložowaše w swójom křescánskim wuwučowanju džěci a dorostłych. Hakle po poslednej wójnje móžeše někotre teologiske kursy wopytać a w měrcu léta 1947 bu wuswjećeny. Wo jeho smjerći rozprawja Berlinski misioniski direktor Brenneka: Tež tónle čłowjek je měl čerpeć pod napjatosćemi a bědu w Johannesburgu. Jako jeho w léce 1950 wopytach, běše wón hižom chorowaty. Spočatk léta bě so před jeho cyrkwy črjoda ludži zešla, zo by Božu službu myliła. Najprjedy wosada docyla na nich nje-džiwaše. Jako pak ludžo wonka počachu kamjenje mjetać, buchu kemšerjo njeměrní. Luvhengo džěše w tarlu won a rečeše k ludžom před cyrkwy, Woni womjelnychu. Njeběchu scyla pytnyli, zo jim Salomo Luvhengo hižom předuje. Črjoda bě so hižom změrowala a to poča jedyn z hlownych winikow znowa škarac a přeciwo duchownemu ščuwać. Wrjesny kamjeň do duri a kamjeň zleca duchownemu na hrudź. Luvhengo so zwiwe. Ludžo počachu znowa cychnowac, tónkroć pak přeciwo tomu, kiž bě kamjeň čisnył. Luvhengo so zaso z wulkej prócu zhraba, z cuzej pomocu poda so znowa dosrjedž ludži a napominaše jich, zo ju njebychu krej přeliwali. Njedzele dołho ležeše potom w chorowni. Tamny kamjeň drje je potom tež na tym wina byl, zo je tak zahe wumrěł. Hač doposledka pak je so wo swoju wosadu bježil a so za nju modlił.

Sprócniwje běše wón po puću. Prjedy hač ranje switaše, wza sej koleso a poda so na daloke puće. Wjerčate pišćeše, z kotrymiž wón ludži hromadu wolaše, a knihi, kotrež wšudžom rozdawaše, bjerješe sobu. Wšudžom jeho znajachu, na zarjadach, w chrownjach, pola policije, mjez dohladowarjami, pola wjednikow compoundow, na železnicy. Kóždy jeho sprócniwe skutkowanje připoznawaše a pomhaše jemu, dalokož běše móžno. Wjace hač do sydomdžesać tajkich compoundow wón porjadu chodzeše. Běše džiw, kak derje sej wón ludži spomjatkowaše. To jemu wjele pomhaše, hdyž zhubjeny pytaše. Jedyn misionar powědaše: „Hdyž chcyš něšto wo někim wědžeć, kiž tuchwilu w Johannesburgu přebywaše abo hdyž so někajki misionar abo ewangelist z dalokeho kraja za někim prašeše, potom džěch k Salomonej. Wón móžeše mi zwjetša na moje prašenje wotmolwić. Hdyž pak wón toho, kotrehož pytach, njeznaješe, potom so wón njeje prjedy změrowal, doň njeje jeho namakał. ‘Jednu dušu, kotraž je zhubjena a kotraž so z nuzu bježil, dyrbbim namakać.’ To běše jeho hesło. — Tak pytaše na priklad jedna swójba swójeho nana. Wón bě zhubjeny. Móħlo tež być, zo je wón pod cuzym mjenom do města přišoł. Prašachmy so Salomona. Tón da sej muža dokładnje wopisać a wšitko prajić, wotkal pochodža. Dale so prašeše za jeho poslednim džělom a za jeho mjenom, pod kotrymž bě pola bělych a we wupokazu znaty. Muž rekaše Jim. ‘Hač drje to Massawhane njeje?’ Wón pytaše we swójech hižom chětro wotrjebanych zapiskach. A hižom bě namakał, štož pytaše. ‘Naposledk je wón tam a tam džělał, potom su jeho lepili, dokelž njeje z wupokazom něšto trjechiło a potom su jeho z čahom do domizny wróćo dowjezli. We Warmbadze je wón čeknył a je potom do Durbanu w Natalu wupućowal!’ Potom mjenuje Salomo jednu adresu w Durbanje, hdžež móžemy něšto dalje na pytanym zhonić.

Abu druhi priklad:
Jedna žona pyta swójeho muža. Léta dołho njeje wón hižom domoj přišoł. Samo na sebi wostanje čornuch jenož lětko abo dwě we wulkoměsće na džěle, potom dže do dowola abo poda so čisce domoj k swójom swójbny. Tola tón muž tu njeje ženje žane pjenjez domoj slał. Prašeja so Salomona, Motsimang tón pytaný reka, Luvhengo so praša, ‘Njerěka wón tež hišće Bransel?’ ‘Haj!’ ‘Ach, z tym so hižom dołho bježdu. Wón wudawa, zo njeje ženjeny, a je z drugej žony žiwy, z jednej tajkej, kotraž mužow přiwabja, zo bychy jich dokładnje znjewužiwaše, a kotrež zakazany alkohol předawaja. Čakaj! Hižom dołho so z nim bježdu.’ Luvhengo poda so ze žonu, kotraž swójeho muža pytaše, do ‘hele’, rečeše jemu do swědomja, nazběra za njeho něšto pjenjez a pošla jeho potom z jeho prawej žony wróćo do domizny, do Bečuanskeje, Luvengho pak so jenož z wulkej lubosću wo cuzych njestaraše, tež swoju samsnu džowku, kotraž bě so na hubjene puće podała, je wón wuchował. Wona běše na wučerskim seminaru a bu zawje-

* Wokoło Johannesburga su wulke pokopki, tak mjenowane miny, hdžež złoto kopaja.

Koza je pomhała wuslědźić

Haj, zo sej pólcaj a hajnik a tež někotry druhi psa jara chwali, dokelž je jemu dobry a swěrný sluzobnik, to derje rozumimy. Psy wšak maja „dobry nos“. Ale kozy? Kak je to možno? Haj wězo, kozy rady wokolo laža, skakaja a běhaja a mamy je husto za „hotowe kozy“. Ale mohlja tež koza runja psej něšto wažne namakać abo wučušlić? Haj, to je so stało! A při tym je samo wulki pokład na swěto přišo! Tola chcemy po rjedže powědać:

Běše to při Morwym morju. Morwe morjo je, kaž to hišće z šulskeho časa wěmy, woprawdže „morwe“ morjo, mjenujcy selowe, hdžež njemůže ničo žiwe być. Tež horata krajina do kola wokoło je nimale wotemrěta. Tu a tam wšak rosće kusk trawički, ale wjele to tež njeje. Dosahnje to runje, zo skót njezawutli.

Hlej, tam čehnje runje wulke stadlo kozow! Kozy skakaja dźiwje wokoło, so bodža a laža po nahlych brjózkach. Jedna je hižom čisće horjeka! Něk je ju pastyr — młody Mohamed ad-Dib — wuhladał a spěcha za njej. Tola koza ma spěšniše nohi a čeka dale. Ow! Štoha bě to? Nimale by hólčec do džěry padnył. „Dyrbjała to někajka jama być? Snano je tam něšto schowane, zloto abo slěbro“, sej młody pastyr myslí. Ow, to by rjenje było, potom njeby wjace z tymi cybnjenymi kozami wokoło čahać trjebał a by był bohaty muž!

„Koza njeh mje dla dale čeri. Jelizo někajki pokład namakam, móžu ju zawěsće tysac króc zarunać!“ Hólčec hlada do džěry. Njewidži pak ničo, dokelž je tam čma kaž kołmaz. Chce najprjedy hladać, kak hluboko je a pušći kamjeń do džěry. — Zašćerkoce. — Tam su črjopy deleka. Skoku přiwođa svojego towarša a hromadže z nim lěze do hlubiny a namaka — lute karany! Ach! Pomału so woči na čmu zwučitej. Jama je čětro wulka, a je tu wjele karanow, wokoło polsta — a každy je z wěkom zawodžěty a derje zdžeržany, hač na tón jedyn, na kotryž bě kamjeń plumpsynł. A što je nutřka? Wulke róle, do platu zawite. Potajkim je to něšto wosebite, to je tak derje schowane. Hromadže rozwijetaj ról, štož njeje tak lochko, dokelž je plat z wóskom a asfaltom napojeny. A što wuhladataj? Stare rukopisy! „Nó haj, snano so za to něchtó zajimuje. Či ludžo z teje Ewropy, čí lója kaž cybnjeni za tajkimi wěcamy a je tež derje plaća!“ sej młodžencaj powědataj.

To je so stało w lěće 1947! Bórce po tym mjěchu Beduinojo někotre tajke róle na předaň. Wědomowcy je přepytowachu a so njemóžachu dodžiwac, dokelž běchu to pře wšu měru drohotne a jara stare rukopisy. Přeslědžichu jamu. Džěl karanow bě mjez tym hižom rozbity a wurubjeny. Ale po wšem zdaču je tu na dwěsć rukopisow było. Potajkim cyła knihownja! Jenož sydrom rólw su hišće zwěsćili. Tamne su čí překlepani Beduinojo schowali — zawěsće, zo bychu je pozdžišo za drohe pjenjezy předal.

Nětko smy jenož wo „rólach“ a „rukopisach“ rečeli. Kak pak tajki rukopis wupaduje? Zo njejsu so hač do

13. lěstotka w Ewropje žane kniha čisćale, a zo je so každa kniha pismik po pismiku a słowo po słowje wotpisać dyrbjała, to drje wěmy. Lěta dołho, druhy pol žiwjenja dołho je tajki pisar džělać měl. A tele rukopisy běchu zwjetša jara rjane. Tež w starowěku znajachu jenož z ruku pisane knihi. Do Chrystusoweho naroda bjerjachu jara kruty material za pisanje — zwěrječu kožu. Tajku kožu na slončku sušachu. Potom ju z muku a selu wobdželašwi přitrihachu a k druhim krucham přiřiwachu. Na jednym boku su kožu popisać a potom rjenje hromadu zwic mohlí.

Na štwórtym stawje scěnja swjateho Lukaša steji, zo je Jezus na sabace w synagoze čitać chcył a „Profety Jezaja knihi buchu jemu date. A jako wón knihi wotewri...“ W někotrych dobrych rukopisach scěnja swj. Lukaša čitamy pak hišće: „A jako wón knihi wotwi...“ Jezus měješe potajkim tajku rólw w ruce, snano podobno, kaž su je při Morwym morju namakali.

Najwažniša ról z jamy při Morwym morju je ta, hdžež su tež napisane knihi profety Jezaja, tak kaž je džensa znajemy. Tale ról je ze sydonnaće kruchow a 7,34 metrow dołha.

Čehodla pak so wědomosć za tajke stare rukopisy zajimuje? — Přirunuja so z druhimi rukopisami, hač su po słowje samsne abo hač su wobšěrniše abo krótše. A zdobom so wězo tež zwěsći, z kotreho časa rukopis pochadža. Ról z knihami Jezaje, kiž je so namakala při Morwym morju, pochadža z drugeho lěstotka do Chrystusoweho naroda. Potajkim je wjace hač dwajtysac lět stara. Wo žanym grekskim basniku, wo žanym romskim stawiznopisarju a wo žanym druhim starowěkowym spisu njewobsedzi wědomosć wotpis, kiž by so po starobje z tutej rólw runać mohl!

Hdyž chce zaso raz něchtó staru bajku powědać, zo je so Biblija hakle wjele pozdžišo napisala, tomu směmy swěru rjec, zo je Biblija lěpša a wěsćiša hač žana druha kniha stareho swěta. Na jeje tekst so směmy spušćec. Kak to přińdže? Za pobožnych Židow, kiž mjěchu zakon a profetow wotpisać, běchu džě to B o ž e słowa! Tu njejsu směli žane słowčko wuwstajić abo přistajić! Tež stare, wottrjebane rukopisy z wulkej česćownosću hladachu, Zahrjebachu je, zo njebychu bjezbóžnym do rukow padnyłe.

Štó pak je rukopisy w jamje při Morwym morju schował? Na to nam jedyn z tych rukopisow wotmołwu dawa. Su tam zapisane zakony jara pobožnej židowskeje skupiny abo sekty. To rěka, zo su knihi po wšem zdaču tutym ludžom słušale. A čehodla su je w jamje schowali? Je jim někajki strach hrozyl? Je so zwěsćilo, zo pochadžeja karany, do kotrychž běchu spisy stykane, z přenjeho lěstotka po Chrystusowym narodže. A w přнім lěstotku po Chrystusu — w lěće 70 — je so židowski stat zničil.

Tehdy pobichu Romjenjo zběžk židowskeho luda, zničichu Jeruzalem,

kaž bě to naš Knjez wěsćil, wotpalichu templ a natwarichu tam pozdžišo wobraz swogeho boha Jupitera. Tohodla su pobožni Židza zawěsće swoje swjate knihi schowali. Njesmědžachu pohaniskim Romanam do rukow padnyć.

Že nje, ani w starych časach ani w našej dobj njeje Biblija byla někajka kniha, kiž něhdže w zaprošěnych polcach steji. Ju su hidžili, přescěhali, palili, ale runje tak horco lubowali, česćili a z najwjetšich katastrofow wuchowali. Što je so wo nju plakało! A kelko kreje je so jeje dla přelalo!

Na to spominaj, hdyž knihu knihow wotewriš, zo by we njej čitał!

Po K. Winterschildže

Z Klukša

Cyrkwinska rozprawa na lěto 1962

(Ličby we spinkomaj počahuja so na lěto 1961):

Wukřičilo je so 29 džěci (42), konfirmowanych bu 28 (19).

Wěrowanych bu 13 porow (11), zemrěło je jich 25 stawow našeje wosady (30). Spowědných mjěchamy 713 (701).

Bože služby wotměwamy každu njedželu rano 9.00 hodž. w Klukšu, dwójce we měsacu we Połpičanskej cyrkwičce pop. 3 hodž., dale každy měsíc jónkróc pola Mikaneč w Nowej Wsy.

Štwórlětnje mamy Bože služby we Jatřobju pola Mětkec, w Komorowje pola Bjaršec, we Brēmjenju pola Relic.

Bibliske hodžiny mamy pola Raškeč we Kupoji, pola Liškeč we Čelchowje, pola Suškeč we Lichanju, pola Brozec we Kobjelni a pola Mětkec we Jatřobju. We zańdženych lětach mjěchamy tež Bože služby a bibliske hodžiny pola Barčec w Lěskej, štož pak nětko wjace možno njeje. Wšudže sebi hospozy w tutych domach wjele prócy dawaju, rumnosće hač nanajrjeńšo za kemše a bibliske hodžiny přihotowac a wosadnych na Bože słowo přeprěšowac, tak zo su kemše a bibliske hodžiny poměrnje derje wopytane.

Křesćanske žony schadžuja so wob měsíc jónkróc w cyrkwinskej žurli w poměrje dobrej ličbe (wokoło 60 wosobow).

Młoda wosada so pola nas wjace njeschadžuje. Młodži su zwjetša šulerjo, kiž w internatach bydla, tak zo cyły tydžeń doma njejsu.

A čí, kiž domoj jězdža, maju wjele šulskich wěcow wobdželać, zo su wječor sprócni. Wjeselimo so pak, z kajkej horliwosću tola za hodownu hru pruwowachu a ju Božu noc při wulkej zymje předstajichu. Tež mužojo so pola nas njeschadžuja we wosebitych zhromadźiznach. W lěće džělaju hač do sameje nocy a w zymje maju politiske a druge zhromadźizny, ale witali bychmy, hdy bychom so znajmjeńša njedželu we wjetšej ličbe na kemšach zhromadžowali.

Zběrki běchu scěhowace: Nazběrachmy w Božich službach 2 781 hr. (3 937), z toho wobchowachmy za našu wosadu 2 017 hr. (2 752), 764 hr. (1 185)

dosta krajna cyrkej. W bibliskich hodžinach nazbérachmy 490 hr. (452). Na dróhach nazbérachmy 1133 hr. (924), z toho dosta krajna cyrkej 927 hr. (747), za wosadu wobchowachmy 206 hr. (187). 626 hr. (1170) woprowachu wosadni za hłodu tradacych swěta. Lětsa wotdachmy tute wopory za zwonkowne misionstwo.

Časopis ewangelskich Serbow „Pomhaj Bóh“ roznošuje we Klukšu paćerska holca Angelika Guthec, we Zdžeri knjeni Gławšowa, we Celchowje knjez cyrkwinski předstejićer Liška, we Lichanju knjez cyrkwinski předstejićer Schröter, we Zdžarach knjeni Martha Rječyna, we Kupoji a w Jatřobju knjeni Jeremiasowa, we Połpicy knjeni cyrkw. předstejićerka Drešerowa, we Załhowje knjeni Adamowa, we Kobjelni knjez cyrkwinski předstejićer Pawlik a we Wumjenku knjez cyrkwinski předstejićer Smoła. Mała Połpičanska wosada čita Pomhaj Bóh we 19 eksemplarach. Roznošowała je časopis dołhe lěta swěru knjeni Martha Augusta Jurkowa rodž. Fiedlerez z Kislic, kiž je 2. džen hodow 1962 ze swojim mandželskim Awgustom Korlu Jurkom swoj dejmantny kwas we kruhu svojich lubych swjećila. Džakujemy so tutej serbskej maćeri za jeje swěru a přejemy jubilaromaj Bože žohnowanje, strowotu a wjesoly wječork žiwjenja.

Serbske Bože služby njejsu derje wopytane. Naša próstwa w nowym léce je ta, zo bychy znajmjeńša čitarjo našeho ewangelskeho časopisa hucišo wopytali naše serbske Bože služby.

Njedzelu, 3. februara bu za Klukšansku wosadu jako cyrkwinski předstejićer zapokazany knjez Pawoł Bukan z Klukša na město Hermanna Noweho (Neu), kiž je nam 6 lět dołho ze wšej swěru jako cyrkwinski předstejićer služil a kiž je bohuzel 25. septembra 1962 po dołhej čezkej chorosći w Budyskej chorowni skoro 67 lět stary zemrěl. Za Kupoju a Jatřob buduće Arnošt Kloß z Jatřobja zapokazany na město Hermanna Jurka z Kupoje, kiž je wot léta 1952 sem pilnje a woporniwe cyrkwinske zajimy zastupował a nětko swoje zastojnstwo chorowatosće dla zložil. Džakujemy so jemu za jeho swěru a džělo a prosymy Boha, zo by jemu bórže zaso spožčil nowe mocy a strowotu. Džakujemy so pak tež wšitkim tym, kiž su na někajke wašnje pomhali cyrkwinske žiwjenje rozšěrjeć a wobohaćić. Bóh Knjez njech jim to žohnuje. Me.

Malešecy. Statistiki wšak nam přeco lube njejsu. A tola můžeme z ličbow wšelke spóznać — wosebje, hdyž je přirunamy. Tuž pohladajmy najprjedy 100 lět wróco: 114 džěci je so tehdom wukřičilo, konfěrmowanych bu 46, wěrowanjow bě 17 a pohrjebow 69.

Loni béchu ličby cyle hinaše, byrnjež ma wosada snadź runje telko wosadnych kaž tehdom. Wukřičilo je so 19 džěci (1961: 32), konfěrmowanych bu 16 (1961: 21), wěrowanjow bě 13 (1961: 7) a pohrjebow 26 (1961: 20). Spowědných bě 526 (1961: 496). Na kolektach za krajnu cyrkej je so nazběrało 1967,25 hr. (1961: 1369,09 hr.) za našu wosadu 2553,43 hr. (1961: 2854,12 hriwnow). Dale je so bohaće woprowało za elektriske zwonjenje.

Na 60 lět zhromadneho žiwjenja móžešćej wróco hladać 25. 1. 1963 Arnošt Šewc a jeho mandželska Martha w Malešecach. Na jubilejne wěrowanje běstaj hišće čitaj a strowaj do Božeho doma přišoj. K dejmantnemu kwasej přejemy jimaj Bože žohnowanje, čilosć a strowosć za dalše lěta.

15. 1. 1963 swjećeše Marja Kobanowa w Plusnikcach swoje 90. narodniny. Wona je tak spokojna a džakowna za Bože mile wodjenje. Bóh luby Knjez chcył tež jej hnadny być.

Swoj dejmantny kwas (25. 1. 1963) njeje bohuzel wjace dočakał naš luby wosadny Jan Bohuwěr Wićaz z Delnjeje Hórki. 12. 12. 1962 je 86 lět stary wusnył. Rady rěčeše wo swojim, jemu lubym džěle jako hejtman na něhdyšim dworje w Delnjeje Hórcy.

Dale wobžarujemy smjerć swjeho lubeho wosadneho Jana Roharka z Plusnikec, kotrehož je Bóh 20. 1. 1963 k sebi wzał, 85 lět stareho. Před 4 lě-

tami smědžeše hišće swoj dejmantny kwas ze swojej mandželskej Marju rodž. Nowakec swjećić. Hač nimale do poslednich měsacow je čily a strowy směl jako ratar — wot 1945 doma, prjedy na dworje džělać.

Bohu budž džak za wšu miłosć a smilnosć, za wšu nam spožčenu žiwu nadžiju. Albert

Njeswaćidlo. Wosadna rozprawa na léto 1962, w spinkomaj ličba na 1961: křćenja 48 (49), paćerska džěci 28 (24), wěrowanja 15 (15), chowanja 41 (29), Bože wotkazanje 1270 (1194), mjez nimi bě 252 Serbow. Wot Chrystusoweje cyrkwy džělichu so 10. Mjez nimi 2 swojbjje z džěćimi. Dobrowólnych darow je so w zašłym léce nazběrało 20 389,01 hr. Zasadnje so w Njeswaćidle kóždu njedzelu serbsce a němsce předuje. W 198 domach so „Pomhaj Bóh“ čita. W.

Serbowka jako misionarka w Južnej Americi

W „Pomhaj Bóh“ sym čitał, zo staj wěsta Marja Lobachec a wěsty Awgust Mlynk jako misionaraj skutkowało w Surinamje. Hdže je Surinam? A móže nam redaktor něšto blišeho wo tutymaj misionaromaj prajić?

Wo Awgusće Mlynku wěm jenož telko, zo pochadžeše z Krakec a zo je so 16. nowembra 1861 narodził. Won je 31 lět skutkował w Surinamje, w jednym z najnjestrowišich krajow swěta. Wón běše staw Bratrowskej jednoty.

Tola wjace móžu powědać wo Mariji Lobachec! Wo njej je Ota Wićaz napisał rjany nastawk, kotryž je wušoł w knižce Serbskeje ludoweje knihownje 1922. A dokelž je tak hnujace, kaž to naš prof. Wićaz wopisuje, chcu hnydom cyły nastawk znowa wočićeć:

W Surinamje

Angelus Silesius sebi přeje, zo by jeho duša čista byla kaž dejmant, a Domaš Kempenski so modli, zo by so přez njeho w žiwjenju kaž w smjerći stajnje jenož Bóh wokrasnił.

To je so dopjelnilo w jednorej serbskej žonje, w Mariji Lobachec z Turnowa pola Picnja.

Jeje duša běše čista kaž dejmant, jeje žiwjenje cyle wokrasnjenje Bože!

Narodži so wot jednoreju serbskeju staršeju wokoło léta 1800. W šuli je jenož čitać nawukla, měnjachu tam, zo je to dosć za holcy. Pisać wučachu so tehdy jenož holcy. Staršej slušestaj do nabožnje zbudženych Serbow, kotrychž pućowacy Ochranowscy bratřa do tajneje wěrjaceje serbskeje wosady hromadžachu. Wot njeju dosta jeje mloda duša swoj kralowski zlet, swoje njepřestawace žedzenje za Bohom a Jezusom. Je wotrošća w kole wěrjacych Serbow, w kotrymž so wěrna bratrowska mysl ze wšej chutnosću pěstowaše, a so tež wo pohanach rěčeše jako wo bratrach, kotrymž ma so pomocna ruka poskićić. Jim běše Ochranow serbski Cion! Do Ochranowa pućowašaj staršej ze stami Serbow. Bjez džiwa, zo Marja Lobachec wot džěcacych lět sem njeznaješe wyšeho zemského zaměra, hač tón, něhdy cyle w Ochranowje žiwa być.

Ale njeje to cyle njemožno za wšednu serbsku holcu z robočanskeho stawa? Ow ně — móžno to je! Prošeše doroscena ponižnje wo službu w Ochranowskej sotrowni. Přistajichu ju tam hnydom, pytnywi nadobnosć jeje duše a bórže ju tež přijachu do Bratrowskeje wosady. Z čěscu nětko nošeše rózowu kapičku knježnow, sama kwětka najrjeńša w čłowskej zahrodze, a z pobožnej wutrobu spěwaše sobu w sotrowskim čorje.

Tam dońdže k njej hlós Boži!

Zenje njeje wo tym, štož so jej sta, hinak sudžiła. W dalokim Surinamje, na kromje južnoamerikanskeho pralěsa skutkowaše jako misionar Ochranowski brat Jan Boholub Hartmann, chutny a wěrjacy čłowjek. Při žěntwje w Bratrowskej wosadze hladaču jenož na počinki a znutřkowne dary. Kotra knježna hodži so najlěpje tutomu misionaraj w strašnym žiwjenju po boku stać? Bjez dwěla zo serbska kucharka w sotrowni, mloda Marja Lobachec. A jako so jej tuto prašenje dosta, wuzna sebi hnydom kaž něhdy Rebeka, zo je to wot Boha. Njebožeše so dalokeho pućowanja přez hroznu mórsku wodu. Pućowanje z płachtatej lóždu do Južneje Ameriki traješe tehdy wjele njedzel dołho a njebožeše zawěsće bjez strachow. Jako w léce 1851 Serbjka do Texasa wučahnychu, zemrě jich ducy po puću na džewjećdžesać. Njebožeše so žiwjenja na cuzej surinamskej zemi.

(Dale w přichodnym čisle)

Drježdžany. Přichodne serbske kemše w Drježdžanach njedzelu Laetare, 24. 3. 1963, w 15.30 hodž. w cyrkwi swj. Marka, (Markuskirche, Dresden-Pieschen). Přédować budže farar Šořta-Rakečanski.

Naklad Domowina. — Wuchadźa z licencu č. 733 nowinskeho zarjada pola předsydy ministerskeje rady NDR jónkróc za měsac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamolwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswaćidski. — Čiřć: III-4-9, Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budysinje.